

**INSTYTUT HODOWLI I AKLIMATYZACJI ROŚLIN
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY**

ZAKŁAD NASIENNICTWA I NASIONOZNAWSTWA

PRACOWNIA EKONOMIKI NASIENNICTWA I HODOWLI ROŚLIN

Radzików, 05-870 Błonie



RYNEK NASION 2012

*Raport rynkowy opracowany w ramach realizacji tematu nr 3-7-00-0-01
Programu Wieloletniego IHAR-PIB*

dr inż. Tadeusz Oleksiak

RADZIKÓW, 2013

1. Produkcja kwalifikowanego materiału siewnego

Pomimo niekorzystnych warunków pogodowych, w 2012 r. zwiększyła się produkcja materiału siewnego roślin rolniczych. Według danych Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN) masa materiału siewnego roślin rolniczych kategorii elitarny i kwalifikowany oceniona w 2012 r., łącznie przez laboratoria urzędowe i akredytowane, w stosunku do 2011 r. zwiększyła się o 9,3%. Do sprzedaży zakwalifikowano o 8,8% więcej nasion zbóż (tab. 1). Najbardziej wzrosła produkcja nasion żyta o 56,6%, pszenicy jarej o 54,1% i jęczmienia jarego o 34,2%. Podaż nasion kukurydzy zwiększyła się o 50,5% osiągając rekordowy poziom 14,3 tys. ton. Zmniejszenie podaży, w następstwie uszkodzeń mrozowych plantacji mniej odpornych odmian, odnotowano natomiast dla nasion ozimych form pszenicy i jęczmienia.

Trzeci rok z rzędu odnotowano spadek produkcji dla nasion traw. Nie zmieniła się istotnie masa produkcji nasion strączkowych. W strukturze strączkowych grubonasiennych dominują nasiona łubinu wąskolistnego, łubinu żółtego i grochu. Wzrosła produkcja nasion roślin motylkowych. Największy udział w produkcji stale utrzymuje koniczyna czerwona, której nasiona w 2012 r. stanowiły 3/4 masy wyprodukowanych nasion kwalifikowanych motylkowych drobnonasiennych.

Odnutowano również znaczne wzrosty produkcji nasion oleistych, w tym gorczycy, rzepaku ozimego i jarego. Wzrosła również produkcja nasion buraków pastewnych.

Tabela 1

Podaż nasion zakwalifikowanych w laboratoriach Stacji Oceny Nasion (średniorocznie)

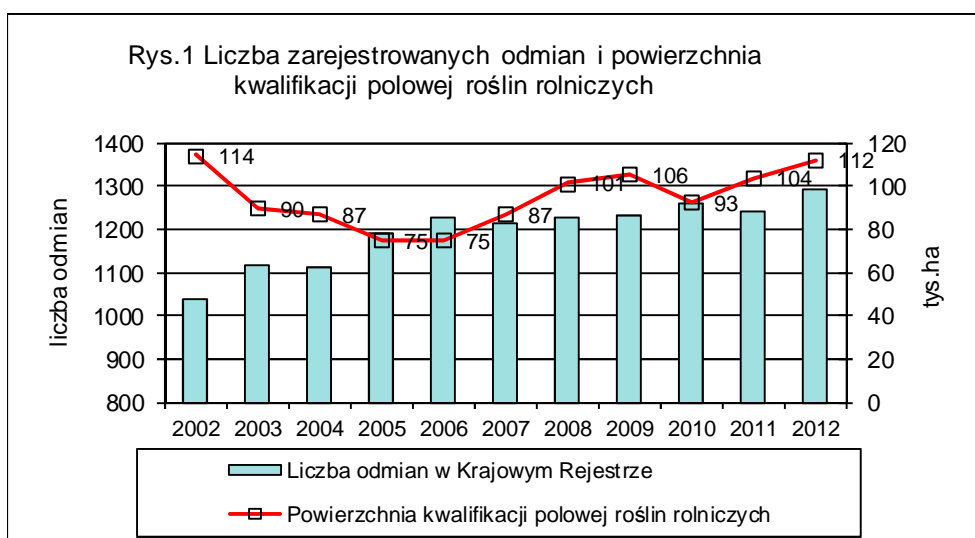
| Rośliny i grupy roślin | 2008 | | 2009 | | 2010 | | 2011 | | 2012 | | 2012 2011 |
|---------------------------|----------|--------|----------|--------|----------|--------|----------|--------|----------|--------|--------------|
| | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | % |
| Rośliny rolnicze razem | 253,2 | x | 220,7 | x | 246,0 | x | 271,8 | x | 297,0 | x | 109,3 |
| w tym: | | | | | | | | | | | |
| Zboża: | 221,6 | 32,8 | 213,5 | 31,0 | 237,9 | 39,1 | 241,2 | 39,0 | 258,5 | 44,7 | 108,8 |
| pszenica ozima | 80,2 | 41,5 | 68,6 | 34,2 | 91,5 | 46,1 | 111,8 | 57,9 | 88,1 | 45,6 | 78,8 |
| pszenica jara | 15,7 | 45,5 | 14,7 | 43,4 | 14,4 | 34,3 | 19,4 | 59,4 | 29,9 | 91,4 | 154,1 |
| jęczmień ozimy | 12,7 | 72,4 | 11,2 | 49,5 | 10,2 | 48,9 | 13,7 | 59,8 | 11,9 | 51,8 | 86,9 |
| jęczmień jary | 37,4 | 36,3 | 35,5 | 38,2 | 34,2 | 37,5 | 32,2 | 40,8 | 43,2 | 54,8 | 134,2 |
| żyto | 23,9 | 17,1 | 14,0 | 10,0 | 16,0 | 15,0 | 16,6 | 15,3 | 26,0 | 24,0 | 156,6 |
| owies | 11,5 | 21,0 | 12,7 | 24,2 | 13,6 | 25,2 | 8,2 | 15,0 | 11,9 | 21,7 | 145,1 |
| pszenżyto razem | 40,1 | 29,6 | 35,8 | 26,5 | 35,4 | 31,1 | 38,1 | 32,9 | 46,9 | 40,5 | 123,1 |
| Kukurydza | 8,6 | 11,8 | 7,2 | 10,3 | 8,1 | 10,6 | 9,5 | 12,5 | 14,3 | 18,8 | 150,5 |
| Buraki | 1,6 | 6,7 | 1,4 | 6,1 | 1,4 | 6,9 | 1,1 | 5,1 | 1,2 | 5,3 | 109,1 |
| Oleiste i włókniste | 6,2 | 8,0 | 4,0 | 4,6 | 2,9 | 3,6 | 1,8 | 2,1 | 5,9 | 6,9 | 327,8 |
| w tym: rzepak ozimy | 2,2 | 2,9 | b.d. | b.d. | 1,1 | 1,1 | 0,5 | 0,7 | 0,7 | 0,9 | 140,0 |
| Strączkowe | 4,1 | 32,6 | 5,5 | 37,8 | 7,5 | 38,0 | 8,5 | 42,0 | 8,4 | 41,4 | 98,8 |
| Motylkowe | 0,7 | 7,4 | 0,5 | 5,7 | 0,7 | 10,0 | 0,4 | 5,2 | 0,6 | 6,8 | 150,0 |
| Trawy | 9,1 | x | 9,2 | x | 8,0 | x | 7,7 | x | 6,5 | x | 84,4 |

*) — kg nasion na 1 hektar obsianej powierzchni

Źródło: Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa /PIORiN/, GUS, obliczenia własne

2. Plantacje nasienne

Dobre wyniki w produkcji nasiennej w 2012 r. możliwe były dzięki znaczącemu wzrostowi zasiewów na nasiona (rys. 1). Powierzchnia zakwalifikowanych plantacji nasiennych, w porównaniu do 2011 r. zwiększyła się o 8,1% z 103,7 tys. do 112,1 tys. ha. Zwiększyła się powierzchnia plantacji nasiennych niemal wszystkich gatunków zbóż, średnio o 13,6%, za wyjątkiem pszenicy ozimej, jęczmienia ozimego oraz mającej mniejsze znaczenie pszenicy twardej (tab. 2). Najbardziej wzrosła powierzchnia plantacji nasiennych żyta o 68,3% i owsa o 47,7%. W produkcji nasiennej żyta udział mieszańców zmniejszył się i stanowił 28,1%. Są to głównie odmiany zagraniczne. Mieszańcowe odmiany hodowli krajowej stanowiły niespełna 2% powierzchni plantacji nasiennych żyta. Udział jakościowych odmian pszenicy ozimej nieco się zmniejszył, ale w dalszym ciągu jest wysoki. W 2012 r. odmiany pszenicy jakościowej stanowiły 54,9% powierzchni zakwalifikowanych plantacji pszenicy ozimej (rys. 2).



W 2012 r. w strukturze plantacji nasiennych zbóż przeważały odmiany hodowli krajowej (56,2%). Ich udział w reprodukcji systematycznie zmniejszał się, jednak w ostatnim roku odnotowano niewielki wzrost. Hodowle zagraniczne dominują w produkcji nasion jęczmienia jarego (71,4%) i ozimego (93,9%). Wysoki jest udział nasion zagranicznych odmian pszenicy jarej (52,1%) i ozimej (47,3%) oraz żyta (31,5%).

Konkurencja firm zagranicznych na rynku nasion jest coraz silniejsza. Duże znaczenie mają odmiany ze Wspólnego Katalogu, nierejestrowane w Polsce. W 2012 r. ich udział w powierzchni plantacji nasiennych zbóż wynosił 23%. Najwyższy udział odmiany te miały w plantacjach nasiennych jęczmienia jarego (40%), jęczmienia ozimego (34%) i pszenicy ozimej (28%).

Od kilku lat powierzchnia plantacji nasiennych ziemniaków jest stabilna i wynosi nieco ponad 5 tys. ha co, uwzględniając malejącą powierzchnie towarowej produkcji ziemniaka, można uznać za pozytywną tendencję. Produkcja nasienna buraków cukrowych w Polsce prowadzona jest w niewielkim zakresie, przeniesiono ją do bardziej sprzyjających rejonów uprawy na południu

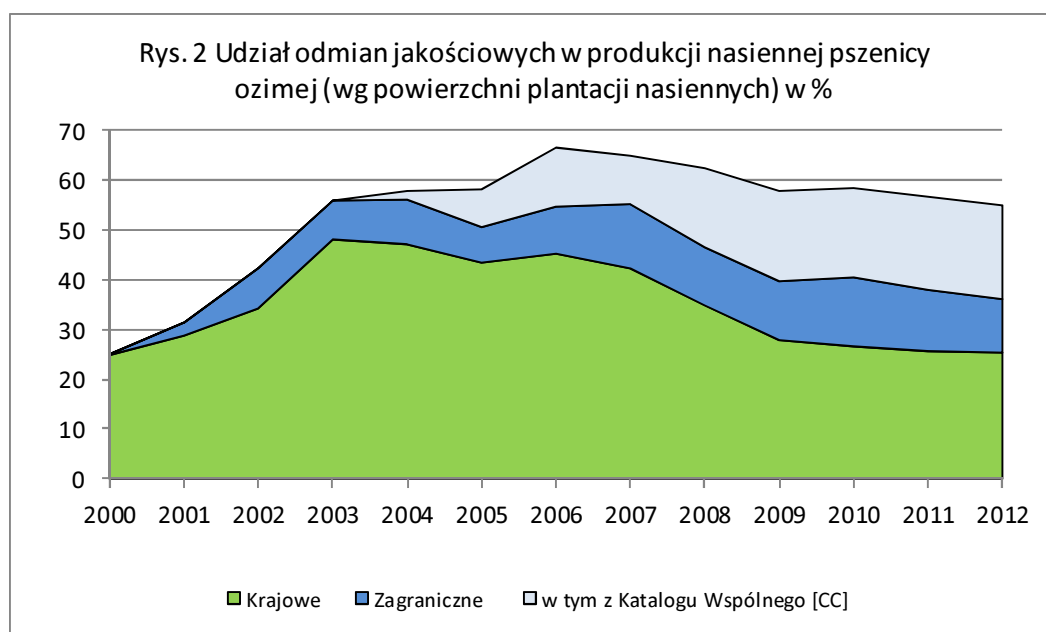
Europy. Po raz kolejny odnotowano niewielki spadek powierzchni upraw nasiennych buraków pastewnych.

Tabela 2

Powierzchnia plantacji kwalifikowanych — tys. ha

| Rośliny i grupy roślin | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | 2012 | 2012 2011 % |
|------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------------------|
| Zboża: | 55,23 | 69,27 | 70,08 | 57,71 | 71,66 | 81,37 | 113,6 |
| pszenica ozima | 15,42 | 18,84 | 22,66 | 20,07 | 25,20 | 23,84 | 94,6 |
| pszenica jara | 4,68 | 5,56 | 3,74 | 4,29 | 6,98 | 8,94 | 128,1 |
| pszenica twarda | 0,01 | 0,06 | 0,07 | 0,10 | 0,12 | 0,03 | 25,0 |
| jęczmień ozimy | 2,08 | 2,69 | 3,40 | 2,75 | 3,62 | 2,95 | 81,5 |
| jęczmień jary | 11,27 | 15,10 | 11,70 | 10,74 | 12,21 | 15,63 | 128,0 |
| żyto | 4,99 | 7,45 | 7,58 | 3,84 | 4,01 | 6,75 | 168,3 |
| żyto jare | 0,11 | 0,20 | 0,27 | 0,37 | 0,61 | 0,74 | 121,3 |
| owies | 4,97 | 6,28 | 5,74 | 3,62 | 4,13 | 6,10 | 147,7 |
| w tym: owies nagi | 0,35 | 0,24 | 0,12 | 0,28 | 0,20 | 0,25 | 125,0 |
| pszenżyto ozime | 7,53 | 9,04 | 11,18 | 8,18 | 10,16 | 10,92 | 107,5 |
| pszenżyto jare | 1,71 | 2,15 | 1,45 | 1,54 | 1,87 | 2,53 | 135,3 |
| Kukurydza | 2,47 | 1,91 | 2,28 | 2,22 | 2,75 | 2,94 | 106,9 |
| Ziemniaki | 5,54 | 5,41 | 4,91 | 5,18 | 5,34 | 5,33 | 99,8 |
| Buraki pastewne | 0,52 | 0,55 | 0,59 | 0,54 | 0,53 | 0,51 | 96,2 |
| Buraki cukrowe | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,002 | 0,001 | 50,0 |
| Oleiste | 2,94 | 4,97 | 5,22 | 1,70 | 1,96 | 2,56 | 130,6 |
| rzepak ozimy | 0,97 | 1,07 | 1,07 | 0,53 | 0,39 | 0,31 | 79,5 |
| rzepak jary | 0,36 | 0,27 | 0,03 | 0,08 | 0,20 | 0,35 | 175,0 |
| gorczyca biała | 1,56 | 3,53 | 3,96 | 0,95 | 1,31 | 1,43 | 109,2 |
| Soja | 0,00 | 0,00 | 0,00 | 0,03 | 0,39 | 0,45 | 115,4 |
| Strączkowe | 3,58 | 4,24 | 5,74 | 9,42 | 7,65 | 6,80 | 88,9 |
| Motylkowe | 1,57 | 1,31 | 1,36 | 1,54 | 1,34 | 1,00 | 74,6 |
| Trawy | 13,50 | 12,27 | 11,60 | 11,42 | 11,64 | 11,27 | 96,8 |
| Włókniste | 0,23 | 0,19 | 0,15 | 0,07 | 0,06 | 0,19 | 316,7 |
| Inne | 3,64 | 3,29 | 5,93 | 4,92 | 3,50 | 3,10 | 88,6 |

Źródło: Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa /PIORiN/, obliczenia własne

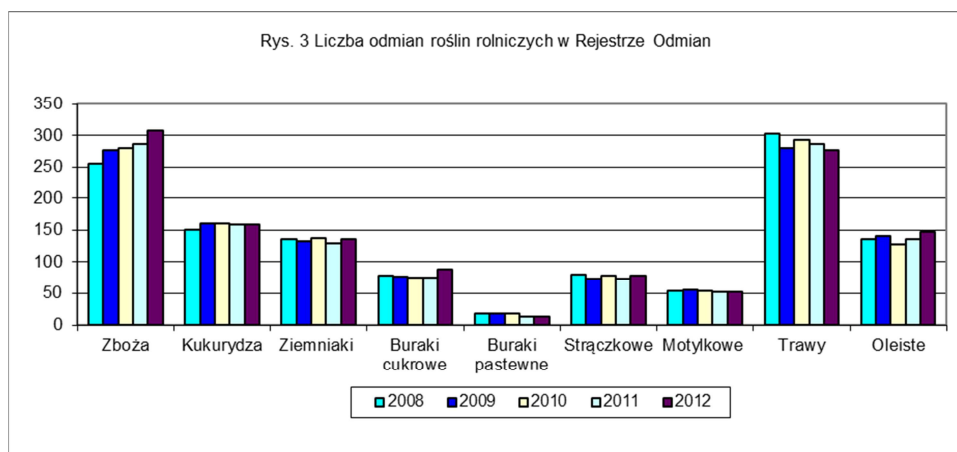


W 2012 r. o 31,6% zwiększyły się zasiewy roślin oleistych na nasiona. Wzrosła powierzchnia plantacji gorczycy białej i gatunków o mniejszym dotychczas znaczeniu w produkcji, tj. rzepaku jarego i soi. Natomiast zmniejszyła się powierzchnia upraw nasiennych rzepaku ozimego.

Po trzech latach wzrostów powierzchni plantacji nasiennych roślin strączkowych w 2012 r. nastąpił spadek o 11%. W strukturze zasiewów nie zaszły większe zmiany, dominują trzy gatunki; łubin wąskolistny, łubin żółty i groch siewny, których to plantacje nasienne stanowią łącznie ponad 90% powierzchni upraw strączkowych na nasiona. W 2012 r. zmniejszyły się zasiewy każdego z tych gatunków, jedynie zasiewy łubinu wąskolistnego pozostały na poziomie roku poprzedniego.

Drugi rok z rzędu maleje powierzchnia produkcji roślin motylkowych drobnonasiennych. W 2012 r. powierzchnia upraw na nasiona zmniejszyła się o 25%. Spośród roślin motylkowych o wielkości produkcji nasiennej decyduje koniczyna czerwona, której plantacje stanowiły 92% całej powierzchni uprawy motylkowych drobnonasiennych.

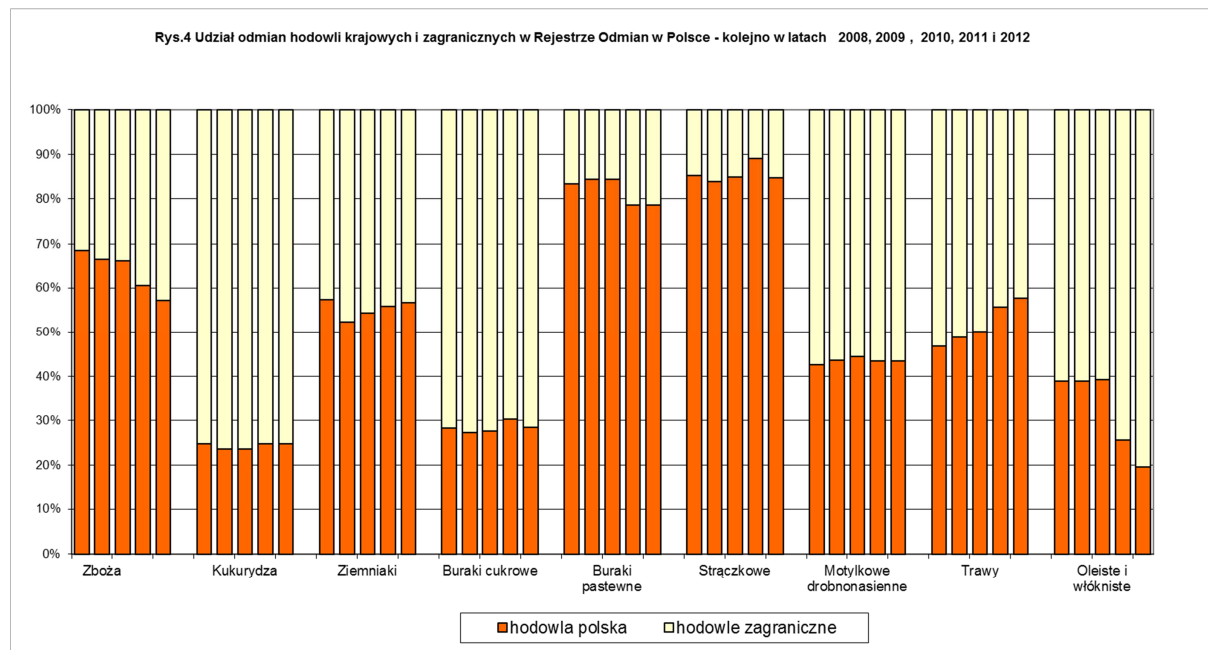
Stabilna jest powierzchnia produkcji nasiennej traw. Zmienia się jednak struktura upraw. W ostatnich 3 latach powierzchnia upraw nasiennych życicy westerwoldzkiej wzrosła o 250%, wyraźnie zmniejszyła się natomiast powierzchnia plantacji nasiennych kostrzewy czerwonej, kupkówki i wiechliny. W 2012 roku w produkcji nasiennej znajdowały się 132 odmiany z 16 gatunków traw. Dominowały plantacje życicy trwałej (39,1%), życicy westerwoldzkiej (17,5%), życicy wielokwiatowej (15%) oraz kostrzewy czerwonej (15,6%). Znaczące udziały w zasiewach utrzymują również tymotka i kupkówka.



3. Odmiany

Zwiększyła się wielkość, zawartej w Krajowym Rejestrze Odmian Roślin Rolniczych, oferty odmianowej roślin rolniczych (rys.1). Wzrosła liczba odmian zbóż, oleistych, buraków cukrowych, strączkowych i ziemniaków. Zmniejszyła się liczba odmian traw. Nie zmieniła się liczba oferowanych odmian kukurydzy, motylkowych i buraków pastewnych. Łącznie w Krajowym Rejestrze znajduje się blisko 1300 odmian roślin rolniczych. Odmiany zagraniczne w Rejestrze Odmian w 2012 r. stanowiły

52%. Największe udziały zagranicznych odmian w rejestrze miały: rzepak ozimy (90%), rzepak jary (82%), kukurydza (75%) i burak cukrowy (72%), czyli gatunki, w których dominują odmiany mieszańcowe. W rejestrach odmian zbóż, ziemniaków, roślin strączkowych, buraków pastewnych i traw nadal przeważają odmiany hodowli krajowej (rys. 4).

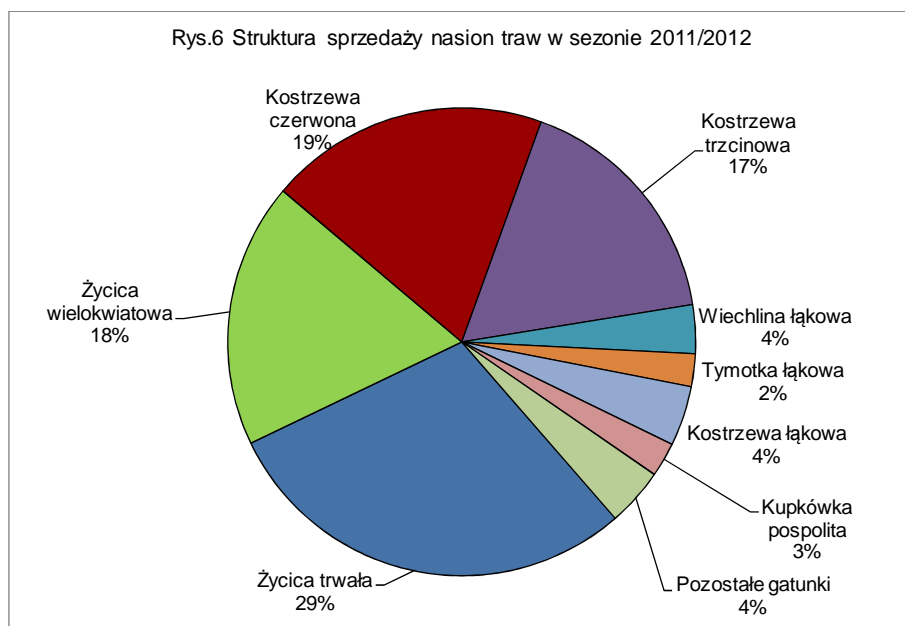
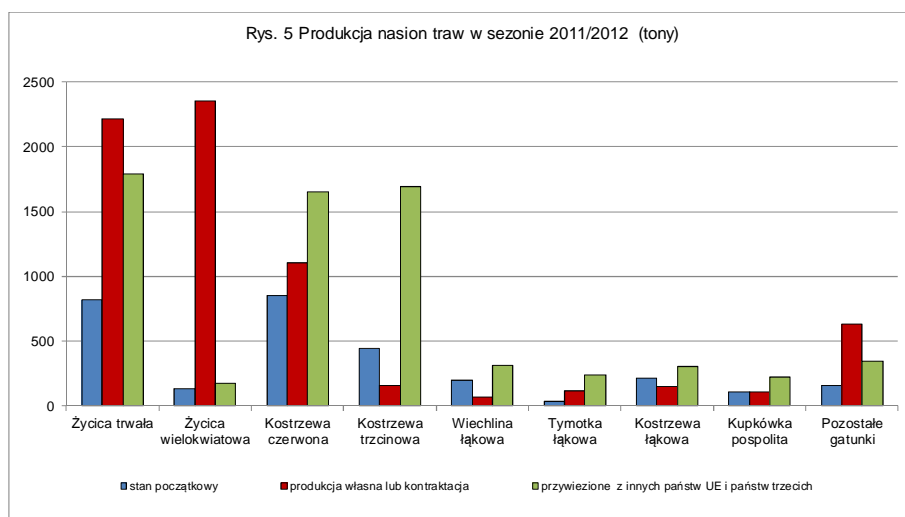


W Krajowym Rejestrze znajduje się 136 odmian ziemniaka, z czego 57% stanowią odmiany hodowli krajowej. Odmiany krajowe przeważają w grupie odmian jadalnych i skrobiowych, odmiany zagraniczne dominują w grupie odmian przeznaczonych na przetwórstwo. W produkcji nasiennej oferta odmianowa jest jeszcze szersza. W 2012 r. kwalifikowano plantacje 177 odmian, z tego blisko 80% to odmiany jadalne. Szczególnie silna jest konkurencja zagranicznych odmian ziemniaków bardzo wczesnych i wczesnych. Udział sadzeniaków odmian krajowych w reprodukcji nasiennej wynosi 36%. Ponad 24% reprodukowanych sadzeniaków to odmiany ze Wspólnego Katalogu.

4. Obrót i zaopatrzenie w materiał siewny

Według danych Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa (WIORiN) w sezonie 2011/12 ponad 65% masy wyprodukowanych i wprowadzonych do obrotu nasion kwalifikowanych roślin rolniczych stanowiły nasiona zbóż, z czego 60% przypadało na pszenicę i jęczmień. Ponad 90% sprzedawanego kwalifikowanego materiału siewnego to nasiona wyprodukowane w kraju. W obrocie materiałem siewnym zbóż (bez kukurydzy) produkcja krajowa stanowiła 97%. Głównie w kraju produkowany jest także kwalifikowany materiał siewny roślin strączkowych (99,7%) i ziemniaków (90,5%). Natomiast z zagranicy sprowadzono materiał siewny motylkowych drobnonasiennych (62,1%), buraków cukrowych (81,4%), rzepaku ozimego (73,4%) i kukurydzy (58%). Około 50% stanowiły wyprodukowane w kraju nasiona traw. W krajowym rynku nasiennym traw największy udział miały: życica trwała, życica wielokwiatowa, kostrzewa czerwona i kostrzewa trzcinowa (rys.6.). Produkcja nasion w sezonie 2011/12 była o 21% większa niż rok

wcześniej. W jeszcze większym stopniu wzrósł przywóz nasion z innych państw Unii Europejskiej (o 27%) i z państw trzecich (o 90%). Sprowadzono ponad trzykrotnie więcej niż rok wcześniej nasion zbóż, kukurydzy (ponad 50%) i rzepaku (20%). W dużym stopniu było to wynikiem konieczności powtórnych zasiewów zniszczonych w czasie zimy plantacji. Nie zmieniła się istotnie wielkość sprowadzonych nasion traw, mniej sprowadzono motylkowych drobnonasiennych, strączkowych i sadzeniaków ziemniaka. W sezonie 2011/12 r., nastąpiło wyraźne ożywienie na rynku nasiennym. Sprzedaż nasion kwalifikowanych roślin rolniczych zwiększyła się średnio o 10%. Wzrosła sprzedaż nasion niemal wszystkich głównych gatunków: zbóż o 12%, kukurydzy o 40%, strączkowych o 7%. Mniejsza o 22% była sprzedaż motylkowych drobnonasiennych, wielkość sprzedaży nasion traw i sadzeniaków ziemniaka nie zmieniła się istotnie w relacji do wielkości sprzedaży w poprzednim roku.



Podobnie jak dane WIORiN również wartości sprzedaży podawane na podstawie ocen rzeczoznawców terenowych GUS potwierdzają znaczne ożywienie na rynku nasion roślin rolniczych (tab.3). Średni wzrost sprzedaży nasion zbóż wyniósł 16,6% a w przypadku jęczmienia jarego i pszenicy jarej przyrost sprzedaży wyniósł odpowiednio 28,1% i 54,1%.

Tabela 3

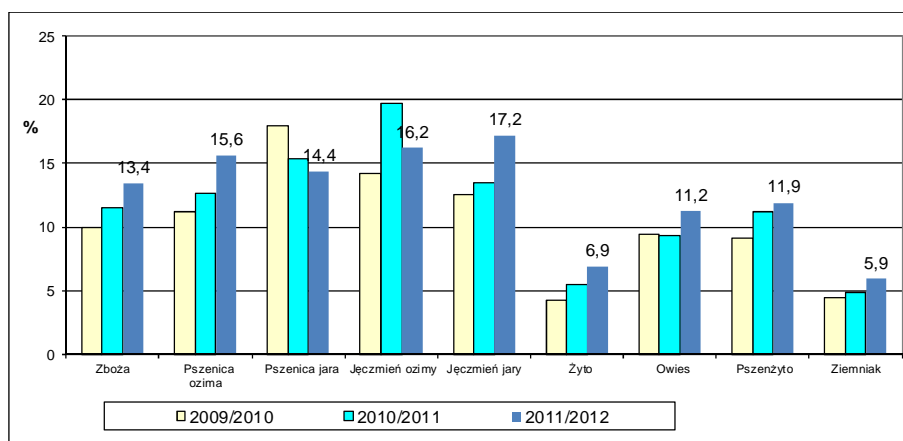
Sprzedaż kwalifikowanego materiału siewnego zbóż i ziemniaków (średniorocznie)

| Rośliny | 2007/08 | | 2008/09 | | 2009/10 | | 2010/11 | | 2011/12 | | 2011/12 2010/11 |
|-------------------|----------|--------|----------|--------|----------|--------|----------|--------|----------|--------|--------------------|
| | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | tys. ton | kg/ha* | % |
| Zboża podstawowe: | 139,8 | 16,2 | 136,6 | 15,9 | 137,6 | 20,3 | 150,3 | 21,2 | 175,2 | 28,0 | 116,6 |
| pszenica ozima | 53,0 | 27,4 | 49,0 | 25,4 | 48,7 | 24,3 | 54,6 | 27,5 | 61,9 | 32,1 | 113,4 |
| pszenica jara | 14,7 | 42,5 | 14,5 | 42,0 | 13,8 | 40,9 | 14,6 | 34,6 | 22,5 | 31,9 | 154,1 |
| jęczmień ozimy | 4,6 | 26,1 | 4,9 | 27,8 | 5,8 | 25,6 | 7,1 | 34,4 | 6,5 | 28,3 | 91,5 |
| jęczmień jary | 22,3 | 21,7 | 20,3 | 19,7 | 20,7 | 22,3 | 23,1 | 25,4 | 29,6 | 29,4 | 128,1 |
| żyto | 11,2 | 8,0 | 11,0 | 7,9 | 10,8 | 7,8 | 10,9 | 7,8 | 12,5 | 12,0 | 114,7 |
| owies | 8,9 | 16,2 | 9,2 | 16,7 | 9,4 | 17,8 | 9,9 | 18,4 | 10,6 | 20,6 | 107,1 |
| pszenżyto | 25,1 | 18,5 | 27,6 | 20,7 | 28,4 | 21,0 | 30,1 | 23,9 | 31,6 | 38,5 | 105,0 |
| Ziemniaki | 48,4 | 91,4 | 52,7 | 99,5 | 52,0 | 106,4 | 57,3 | 116,6 | 57,4 | 147,2 | 100,2 |

*) — kg nasion na 1 hektar obsianej powierzchni

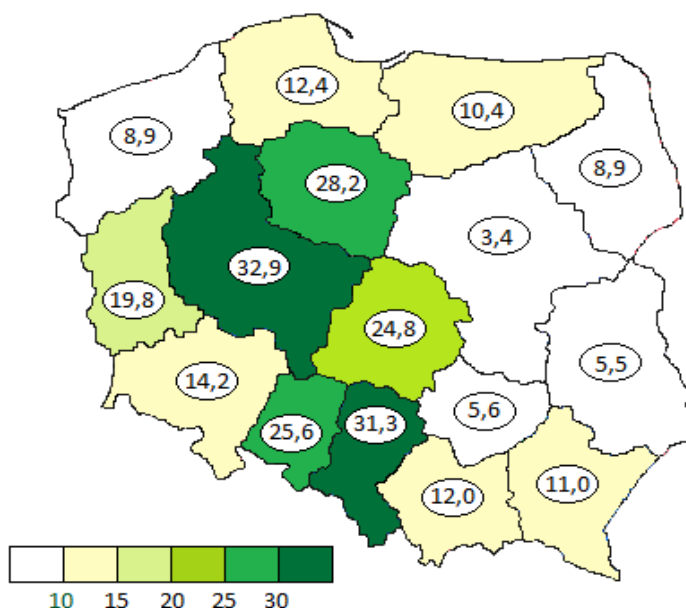
Źródło: GUS, obliczenia własne

Pomimo wzrostu sprzedaży w dalszym ciągu niski jest udział nasion kwalifikowanych w zasiewach. W 2012 r., średni udział kwalifikowanego materiału siewnego, w ogólnej ilości zużytych do siewu nasion zbóż, przyjmując jako podstawę do oszacowania sprzedaży wartości podawane przez GUS (przy uwzględnianiu zapotrzebowania na nasiona jedynie plantacji w czystym siewie), wyniósł 13,4%. Po uwzględnieniu mieszanek, wskaźnik udziału nasion kwalifikowanych zbóż w zasiewach wynosił 11,4%. Najwięcej nasion kwalifikowanych stosuje się w uprawie pszenicy ozimej i jęczmienia ozimego, najmniej w uprawie żyta. Udział kwalifikowanych sadzeniaków w 2012 r. wyniósł tylko 5,9% (rys. 7).



Rys. 7. Udział kwalifikowanego materiału siewnego w zasiewach.

Przyjmując do wyliczenia wartości podawane przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Roślin i Nasiennictwa otrzymujemy wyższe wskaźniki udziału kwalifikowanego materiału siewnego w produkcji; dla zbóż wynosi on 16,1% a dla sadzeniaków 7,7%. Utrzymuje się regionalne zróżnicowanie w sprzedaży. Stosunkowo najwięcej kwalifikowanego materiału siewnego zbóż sprzedaje się w województwach: wielkopolskim śląskim, kujawsko-pomorskim i opolskim, najmniej zaś w mazowieckim, lubelskim, świętokrzyskim (rys.8).



Rys. 8. Udział kwalifikowanego materiału siewnego zbóż w zasiewach w sezonie 2011/2012 [%] wg danych GUS.

5. Ceny materiału siewnego

System dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego zbóż, ziemniaków i roślin strączkowych wpływa na ożywienie rynku nasion. Wzrasta zainteresowanie rolników dopłatami, o czym świadczy rosnąca liczba składanych wniosków. W 2012 r. producenci rolni złożyli w Agencji Rynku Rolnego 65,2 tys. wniosków o dopłaty do materiału siewnego, czyli o 3,6% więcej niż w 2011 r. Najwięcej wniosków złożono w Oddziałach Terenowych ARR w Poznaniu (24% wszystkich wniosków), w Bydgoszczy (15%) i we Wrocławiu (10%). W 2012 roku z ARR, z tytułu dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego, rolnicy otrzymali 98,0 mln złotych do 885 tys. ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych kwalifikowanym materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany, z tego 95,9% stanowiły uprawy zbóż, 2,4% ziemniaki i 1,7% rośliny strączkowe¹). Dopłaty dla producentów zbóż i mieszanek zbożowych stanowiły 86,5%, dopłaty dla plantatorów

¹ Na podstawie danych Agencji Rynku Rolnego

ziemniaków 11% a dopłaty dla producentów rolnych, zajmujących się uprawą roślin strączkowych 2,5% całej kwoty.

Trudno oczekiwać, że można samymi dopłatami rozwiązać cały problem niskiego poziomu zaopatrzenia w kwalifikowany materiał siewny. Dlatego oprócz dotacji potrzebna jest, docierająca do rolników promocja kwalifikowanego materiału siewnego. Promocja oparta na konkretnych danych liczbowych dokumentujących korzyści wynikające ze stosowania kwalifikowanego materiału siewnego i wprowadzania do uprawy lepszych odmian. Dodatkowym czynnikiem stymulującym rosnące zapotrzebowanie na nasiona kwalifikowane są rosnące ceny produktów rolnych i poprawa opłacalności uprawy.

W 2012 r. nastąpił wzrost cen nasion. Wzrosty cen nasion zbóż jarych były wyższe niż wskazują dane GUS (tab. 4). Ceny nasion zbóż jarych osiągały poziom cenowy nawet o 50% wyższy niż przed rokiem. Czynniki różnicującymi ceny nasion są możliwości wykorzystania ziarna i wartość genetyczna odmian. Nasiona odmian pszenic jakościowych są o około 10% droższe niż nasiona odmian paszowych. Dużo większe są różnice między cenami nasion odmian żyta mieszańcowego i populacyjnego. Nasiona odmian mieszańcowych żyta coraz częściej sprzedawane są na jednostki siewne, podobnie jak ma to miejsce w przypadku mieszańców kukurydzy i rzepaku.

Tabela 4

Ceny nasion i relacje cen nasion do ceny pszenicy ogólnoużytkowej

| Rośliny i grupy roślin | 2008 | | 2009 | | 2010 | | 2011 | | 2012 | | <u>2012</u> <u>2011</u> |
|-------------------------------|--------|------|--------|------|--------|------|--------|------|--------|------|----------------------------|
| | zł/dt | % | zł/dt | % | zł/dt | % | zł/dt | % | zł/dt | % | % |
| Cena pszenicy ogólnoużytkowej | 87,55* | 100 | 51,39* | 100 | 47,97* | 100 | 93,70* | 100 | 85,06* | 100 | 90,8 |
| pszenica ozima | 154,1 | 176 | 121,8 | 237 | 167 | 348 | 202 | 216 | 220 | 259 | 108,9 |
| pszenica jara | 184,5 | 211 | 136,9 | 266 | 133 | 277 | 218 | 233 | 210 | 247 | 96,3 |
| jęczmień jary | 177,8 | 203 | 134,2 | 261 | 127 | 265 | 193 | 206 | 200 | 235 | 103,6 |
| żyto | 144,3 | 165 | 107,9 | 210 | 144 | 300 | 199 | 212 | 206 | 242 | 103,5 |
| owies | 181,8 | 208 | 137,6 | 268 | 116 | 242 | 165 | 176 | 193 | 227 | 117,0 |
| Ziemniaki | 129,2 | 148 | 138,7 | 270 | 146 | 304 | 220 | 235 | 121 | 142 | 55,0 |
| Buraki pastewne | 1624 | 1855 | 1655 | 3221 | 1703 | 3550 | 2166 | 2312 | 2268 | 2666 | 104,7 |
| Rzepak ozimy | 3489 | 3985 | 3399 | 6614 | 3570 | 7442 | 3878 | 4139 | 4224 | 4966 | 108,9 |
| Łubin | 291 | 332 | 303 | 589 | 307 | 640 | 275 | 293 | 313 | 368 | 113,8 |
| Koniczyna czerwona | 1486 | 1698 | 1449 | 2819 | 1335 | 2783 | 1451 | 1549 | 1720 | 2022 | 118,5 |
| Lucerna siewna | 1600 | 1828 | 1580 | 3074 | 1552 | 3235 | 1687 | 1800 | 1933 | 2273 | 114,6 |
| Seradela | 1035 | 1183 | 1178 | 2293 | 1101 | 2295 | 1077 | 1149 | 1092 | 1284 | 101,4 |
| Trawy | 1137 | 1299 | 1185 | 2306 | 1200 | 2502 | 1249 | 1319 | 1366 | 1606 | 109,4 |

*) – średnia cena pszenicy w I półroczu.

**) – wartość szacunkowa

W 2012 r. praktycznie jedynie ceny sadzeniaków ziemniaka były zdecydowanie niższe niż przed rokiem. Ceny nasion motylkowych drobnonasiennych, koniczyny czerwonej i lucerny, wzrosły odpowiednio o 18,5 i 15%, nasiona buraków pastewnych o 27%, nieznaczny był wzrost cen traw. Ceny kukurydzy nie zmieniły się istotnie, odmiany krajowe kosztowały 120-160 zł/JS (JS – jednostka siewna = 50 tys. nasion), a odmiany zagraniczne 180-320 zł/JS. Firmy oferowały zróżnicowane rabaty, w zależności od terminu zakupu i wielkości partii nasion. Powszechną praktyką są odroczone terminy płatności, część należności jest regulowana po zbiorach. Dobra koniunktura na ziarno kukurydzy w 2012, wysokie plony, przy jednocześnie wysokich cenach, w następstwie niższych zbiorów ziarna kukurydzy w głównych rejonach uprawy, powodują dalszy wzrost zainteresowania tą uprawą. W efekcie w roku 2013 można oczekiwać wzrostu cen na materiał siewny kukurydzy. Wzrost cen nie powinien być jednak duży ze względu na większą produkcję krajowych nasion kukurydzy w 2012 r.

Pomimo niekorzystnych warunków pogodowych w 2012 r., dzięki większym zasiewom wzrosła produkcja materiału siewnego roślin rolniczych i poza nadzwyczajną sytuacją, wynikającą z dużej skali uszkodzeń ozimin, nie było większych problemów z zaopatrzeniem w nasiona. Ze względu na dobrą koniunkturę na ziarno i rosnące zainteresowanie kwalifikowanym materiałem siewnym należy oczekiwać utrzymywania się cen nasion kwalifikowanych. Wielkość zapotrzebowania na nasiona wiosną 2013 r. zależeć też będzie od następstw zimy, przezimowania rzepaku i zbóż ozimych.